Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייטאגיג וואכענטליך
פשטאנד: פיר בלאטט אונד פייטאג.
אונד קאסטט

פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדן — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולדן — קר. ע. וו.
פיערטעליעהריג 2 גולדן 50 קר. ע. וו.

פיר אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדן — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולדן 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהריג 2 גולדן 75 קר. ע. וו.

אויף די. זיך צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומערירען
אונד דער פרענומעראציאנס-פרייס
בעגינט מיט דעם עסטאנגע דעס
מונאטס בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיטצענער בולווארד נומ. 29
וואהרן מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-בעדינגונגען אלליעבט.

Nr. 146. דרייצעהנטער יאהרגאנג פעסט, פרייטאג א טבת ה.תרמ"ב. Pest, den 23. Dezember 1881.

פאָליטישע איבערזיכט:

אינגערע פאָליטיק.

אינלענגסט האט אונזער פינאנצ-מיניסטער דעם אונגארישען ריכסטאג דען איינזייז איבער דיא פארהאנדלונגען שטאאטס-אינגאנהמען אונד אויסגאבען פיר דאס יאהר 1882 פארגעלעגט. דער אונגארישע ריכסטאג ענטזוגרעטע איים זיעער מישטע איינע קאמיסיאן, וועלכע דיעזעס באר-שעט צוערסט אינגעהענד דורכבעראטהען אונד דאנן דאס ערגעבנים אהרער בעראטהונגען דעם ריכסטאג פארלעגען זאלל. דיעזע זאגענאנגטע באר שעט-קאמיסיאן האט נון פארגעטעגען אונ-דע בעראטהונגען בעגונדעט אונד דאס ערגעבנים דערזולבען צוזאמענגעשטעללט. דיעזע באר שעט-קאמיסיאן האט נון דאס דעפיציט פיעל הארער געפונדען, אלס עס אנפאנגס דער פינאנצ-מיניסטער בעצייכנעטע, נאך דער פארהאנדלונג דער קאמיסיאן ווירד דער אונגארישע שטאאט אים געכסטע אהרע אים 26,201,667 מעהר אויסגאבען אלס איינגאהמען האבען; זאמט איזט דאס דעפי-ציט אים 536,125 גולדען הארער אלס עס דער פי-נאנצ-מיניסטער בערעכנעטע. דיעזעס הארערע דע-פיצט ריהרט נוכ עטוא דארהער, ווייל דיא באר-שעט-קאמיסיאן דיא אויסגאבען פערמעהרטע, זאנדערן הארער, ווייל דיא איינגעזעהען, דאס דער פינאנצ-מיניסטער אים 536,125 גולדען דיא איינגאר-מען צו הארך בערעכנעטע. דיא איינגאהמען ווערדען געמעלך נוכ זאָ גראָס זיין, וויא דער פינאנצ-מיניס-טער מיינטע.

פינאנצ-מיניסטער סאָפאי געשאנד נון זיי-נען אורסרוהם אונד זאגטע: „עס איזט וואהל וואהר, דאס אינזער געכסטע הערפיציט דעפיציט 26,201,667 גולדען בעטראגען ווירד; אבער איך גערענטע, דיע-זעס דעפיציט איזט פאלגענדע וויזע צו דערקלאָ-מיללאָנען ווערדען דורך גיי ע שטיי ר ן איינגעבראכט ווערדען, אונד איזט דיא נאך פיר-לעגונג 23 מיללאָנען ווערדען ווייר נוכ גיי שטאאטס-פאפיערע, געמעלך גיי פאפיער-רענטע, הערזיינגע בען.“ — (דאס הייסט נאגיי איינפאך זאָ פיעלע 3 אין דאלב מיללאָנען גיי שטיערען אונד 23 מיללאָנען גיי שולדען!)

דער לינקע דעפיצירטע אינגאיי העלפי, דער עכענפאללס איין מישגליער דיעזער באדשעט-קאמ-מיססיאָן איזט, אינגערשע זיך דאריבער, דאס מאן איממער נור דיא שטיערען ערהאהע אונד גיי שול-דען מאכטע, אבער דער פינאנצ-מיניסטער אנטוואר-טעטע איהם, דאס מען מאן איינרעדזיישס דיא אויס-גאבען ערהאהט, זאָ מוס מאן אויך אנדערעדזיישס דיא איינגאהמען צו ערהאהען זוכען. „אך פערשטע-הע נוכ, (זאגטע דער פינאנצ-מיניסטער) וויא מאן איינרעדזיישס דיא אויסגאבען ערהאהען, אנדערער-זיישס אבער קיינע גיי איינגאהמען בעווילליגען, קיינע שולדען מאכען וואללע, אונד דאך דאס גליי-כגעוויכט צווישען איינגאהמען אונד אויסגאבען הער-שטעללען קאָننע. אנשטאט דען דיעזע פערהעלט-נוסמען נוכ עס קיינע אנדערע דערקלינג דעם דעפי-ציט, אלס עכען גיי שטיערען אונד גיי שולדען, אך טראכטע געוויס, דיא אויסגאבען צו פערמעה-רען אונד דיא איינגאהמען צו פערמעהרען, אונד אך האבבע איך, דאס עס אונס נאך אונד נאך גע-לינגען ווירד, אונס דיינע צו קאָמ-מען!“

דערזיך זאגטע דער דעפערענט דיעזער קאָמ-מיססיאָן, געמעלך דער דעפיטירטע אלעקסאנדער ריכטענגען אים אינטערעססע דעם פאטערלאנדעס נאטהווענדיג זונד — אונד זאָ מיססען נור דיא איינ-נאהמען ערהאהט ווערדען; אלזאָ: ערהאהונג דער שטייערן אונד פערמעהרונג דער שטאאטס-שולדען!

ביא אלל דעם איזט נאך צו בעפירכטען, דאס דאס געכסטערדיג דעפיציט נאך גראָסער אים-פאללען ווערדע, אלס זעלבסט עס דיא באדשעט-קאָמ-מיסיאָן בערעכנעט האט! הערר פאָן טיסאָ האט פאר זעכס יאהרען דיא רעגירונג נור צו דעם צייג-קע איבערנאמען, אים דען שטאאט אים זיינען געלד-פערלעגענהייטען אונד שולדען צו רעטטען אונד וויא האט נון הערר פאָן טיסאָ זיינען פאָלאָ אויסגעפירט? — ער האט יאהר פיר יאהר איינע באלד גראָסערע, באלד גערינגערע אנצאהל פאָן נייען שטייערן ערפונדען, באלד שפירטוס-שטייער, פעטראָלעאם-שטייער, קאזוס-שטייער, באלד לוק-סוס-שטייער, יאגד-שטייער, קאָרטען-שטייער, מי-לטער-מאטסע, אונד ווייס נאָטט, וויא דיא פערשיי-דענען שטייער-נאטטונגען נאך הייסען! זאָ פיעל ווייסען ווייר, דאס דיא בעפאללערונג אונגארנס פאָן איינער גראָסען שטייער-לאסט ערדרוקט ווירד, ווע-בע אונס באלד אינטרעגליך ווערדען מוס!

ווענן „יינגסטענס דורך דיא אינגעהייערע אנצאהל פאָן שטייער-גאטטונגען דאך דאס דעפי-ציט בעזייטיגט ארער מינדעסטענס פערמינדערט ווערדע! אבער פאָן אלל דעם קיינע שפור! מיט דער ערהאהונג דער שטייערן ווארטט דאס דעפי-ציט; מיט דער ערהאהונג דעם דעפיציט וואכסען דיא שטאאטס-שולדען, דערען צינזען אונד אבצאה-לונגען ווייערע איינע ערהאהונג דער שטייערן נאך זיך צייהען; דאס געהט נון זאָ אים קרייז הערום, וויא דאס פפערד אין דער מיהלע! — זאָ זייהט יעטצט אינזערע אינגערע פאָליטיק אים!

איסזוערטיגע פאָליטיק.

אין אינזערע איסזוערטיגען פאָליטיק הערשט יעטצט אין איינגעהיילכעם פערהעלטנים, ווער-דענד ווייר מיט אינזערן גראָסען נאכבאר-שטאאטען אין שאנסטער איינטראכט צו לעבען גלייכען אונד דען פיינען פיר געזיכערט האלטען, גערעהטען ווייר מיט אינזערען קלייגען נאכבאר-שטאאטען אין ערגסטע פערלעגענהייטען, ווייר גלייכבטען ביז יעטצט, דאס אונס מאנטענעגרא נוכ געזונגע איזט, אונד נון שטעללט עס זיך הערוס, דאס עס אונס עבענזאָ פיינליך בליבט, וויא צייאָר. — וויא ווייר שאָן צו ווידערהאלטען מאלען מעלדעטען, זונד אין זיך-דאלמאציען אונד אין דער פאָן אונס בעזעטצטען הערצעגאָווינא ערגסטע אינזוהרן איינגעבראָכען, אונד וויא עס זיך הערוסשטעללט, פינדען דיעזע אינזוהרן-שטיפטער עכען אין דעם בענאכבארטען מאנטענעגרא אינע זיכערע צופלוכטס-שטעטטע, איבערהויפט קאָנן דיא רוהע אין זיך-דאלמאציען אונד אין דען פאָן אונס בעזעטצטען טירקישען פראָווינצען נור מיט אינער גראָסען מיליטער-מאכט, דיא זעהר קאָסטשפיעליג איזט, ערהאלטען ווערדען, דיא רוהע איזט דאך נור זאָ לאנגע געזיכערט, זאָ לאנגע אללעס מיט סאלדאטען בעזעטצט איזט! אינזערע מאכט ריכט דאך נור זאָ ווייט, זאָ ווייט אינזערע געוועהרע ציעלען קאָننען. — אין זיך-דאלמאציען שטעהען אינזערע סאלדאטען שלאגפערטיג גענען דיא דאָרטיגען רעזאָלוציאָנערע. דיא רעזאָלוציאָנערע וואָרטען, דאס אינזערע סאלדאטען דען אנגריפ בעגינגען, דא זיא (נעמלך דיא רעזאָ-לוציאָנערע) אין דען דאָרטיגען האוזען פעלזען דיא העגעריש: „איך איך האלטע אינזערע לאנגע ניכט פיר זאָ ראוזיג, אונד מאן מוס עס אויסשפרעכען, דאס אינזערע איינגאהמען דורך גיי שטייערן אונ-בערגונג פערמעהרט ווערדען מיססען, אך אין אנ-דערן שטאאטען ערגיעלט מאן אים דען פערצעה-רונגס- אונד מאָנזוס-שטייערן רעזולטע איינגאהמען, אונד איך גלייבע, דאס איך ביא אונס דיעזע שטי-ערן עגשטייקעלט ווערדען מיססען. ביא אללע אינזע-רעס געלד-מאנגעל פערלאנגט מאן דאך גיי איזגע-באהנען אונד גיי פלוס-רעגולירונגען, אונד ווענן ווייר פיר דאס פאָלק אויסגאבען מאכען, זאָ מוס דאסזולבע דורך שטייערן אך אינזערע איינגאה-מען פערמעהרען.“

איך דער יידישע דעפיטירטע מאָרטון וואהר-מאנן, דער עכענפאללס מיטגליעד דער באדשעט-קאָמ-מיססיאָן איזט, זאגטע: „ווייר קאָننען אינזערע אויסגאבען נוכ פערמינדערן; ווענן ווייר אלס שטאאט בעשטעהען וואללען, זאָ מיססען ווייר מיט אנדערן שטאאטען אונגעהינדערט קאָننען. מאן מוס אלזאָ נור נאך גיי איינגאהמען-קוילען טראכטען!“

דאנן שפראך מינישטער-פרעזידענט טיסאָ: דיעזער שפראך זיכער נוכ גיי ען הענגעריש אונד וואהרמאנן, וועלכע איהם יא אללעס בעוויללי-גען, זאנדערן שטיממטע רענזעלבען ביא, אינדעם ער זאגטע: „דיא רענזעונג דארף זיך וואהל נוכ פאָן דענענגען, וועלכע פאָרטשרעטט גיי אויסגאבען פיר אינגאנגאהנען אונד פלוס-רעגולירונגען פער-לאָننען, פאָרטייסען לאססען, אנדערעדזיישס אבער דארף מאן דיא אויסגאבען פיר זאָלכע איינריכטונ-גען נוכ שטייגיגען, וועלכע צוי הענזונג דעם נאָ-ציאָנאלען וואהלשטאנדעס נאטהיג זונד!“

נון שפראך דער אויסערסט לינקע קאָרל אט-וואש גיגען דיא רענזעונג. ער זאגטע: „עס וואָר-דע אונס אין אויסזיכט געשטעללט, דאס מאן מיט דער צייט דיא פיעלען אויטע-אויסגאבען פערמינ-דערן ווירד. ליידער איזט דאס נעגענגהייל עגשטע-הען. מאן האט נראָסע האָפפנונג אויך דיא נייען קאָننען. (פערצעהרונגס-)שטייערן נעוועטצט, אבער איך דיעזע האבען זיך נוכ פעפעללט. איך קאָننען דיא נייען שטייערן נוכ בעווילליגען!“

דאנן שפראך פערמעהרטער הערר פאָן טיסאָ: „ווייר נור אויסגאבען בעווילליגען, זיך אבער אים דיא אינ-נאהמען נוכ קומ-מערן, וויא דיא אויסערסט לינקע עס טהוט, דער האט אינע זעהר בעקיעטע לאנגע!“

ענדליך ערקלערטע זיך דיא מאָאָרטיטע דער קאָמ-מיסיאָן דאפיר, דאס מאן דען בעריכט אבער דאס ערגעבנים דער קאָמ-מיסיאָנס-זוטצונג נאך דעם אורטהיילע דער הערען הענעריש אונד וואהרמאנן דעם ריכסטאג פאָלגען זאללען.

אין דיעזען מאנען ווירד דער אונגארישע ריכסטאג ווענען דער פיערטאגע קיינע זוטצונג האלטען. ערסט גענען מיטטע ענגער ווערדען דיא ריכסטאגס-פערהאנדלונגען אובער דאס באדשעט פיר דאס יאהר 1882 בעגינגען. עס ווירד אין דער אפפענטליכען זוטצונג זעהר פיעל געשפראכען אונד געשפרעכען ווערדען, אבער עגלך ווירד עס דענ-נאך בייא דען ווענ שטייערן אונד נייען שולדען בלייבען; דא הייסט עס גאנץ איינפאך: מאן דארף פאָר דער פערמעהרונג דער איינגאהמס-קוילען נוכ צוריקשרעקען; מאן מוס עכען זאָ וויא אין אנ-דערען שטאאטען דיא אלטען פערצעהרונגס-שטייערן פערמעהרען אונד נייע פערצעהרונגס-שטייערן שאפפען. דיא אויסגאבען דיפפען נוכ פערמינדערט ווערדען, ווייל פיעלע טהייערע איינ-

הענגעריש: „איך איך האלטע אינזערע לאנגע ניכט פיר זאָ ראוזיג, אונד מאן מוס עס אויסשפרעכען, דאס אינזערע איינגאהמען דורך גיי שטייערן אונ-בערגונג פערמעהרט ווערדען מיססען, אך אין אנ-דערען שטאאטען ערגיעלט מאן אים דען פערצעה-רונגס- אונד מאָנזוס-שטייערן רעזולטע איינגאהמען, אונד איך גלייבע, דאס איך ביא אונס דיעזע שטי-ערן עגשטייקעלט ווערדען מיססען. ביא אללע אינזע-רעס געלד-מאנגעל פערלאנגט מאן דאך גיי איזגע-באהנען אונד גיי פלוס-רעגולירונגען, אונד ווענ ווייר פיר דאס פאָלק אויסגאבען מאכען, זאָ מוס דאסזולבע דורך שטייערן אך אינזערע איינגאה-מען פערמעהרען.“

איך דער יידישע דעפיטירטע מאָרטון וואהר-מאנן, דער עכענפאללס מיטגליעד דער באדשעט-קאָמ-מיססיאָן איזט, זאגטע: „ווייר קאָننען אינזערע אויסגאבען נוכ פערמינדערן; ווענן ווייר אלס שטאאט בעשטעהען וואללען, זאָ מיססען ווייר מיט אנדערן שטאאטען קאָנקורירען קאָننען. מאן מוס אלזאָ נור נאך גיי איינגאהמס-קוילען טראכטען!“

דאנן שפראך מינישטער-פרעזידענט טיסאָ: דיעזער שפראך זיכער נוכ גיי ען הענעריש אונד וואהרמאנן, וועלכע איהם יא אללעס בעוויללי-גען, זאנדערן שטיממטע רענזעלבען ביא, אינדעם ער זאגטע: „דיא רענזעונג דארף זיך וואהל נוכ פאָן דענענגען, וועלכע פאָרטשרעטט גיי אויסגאבען פיר אינגאנגאהנען אונד פלוס-רעגולירונגען פער-לאָننען, פאָרטייסען לאססען, אנדערעדזיישס אבער דארף מאן דיא אויסגאבען פיר זאָלכע איינריכטונ-גען נוכ שטייגיגען, וועלכע צוי הענזונג דעם נאָ-ציאָנאלען וואהלשטאנדעס נאטהיג זונד!“

נון שפראך דער אויסערסט לינקע קאָרל אט-וואש גיגען דיא רענזעונג. ער זאגטע: „עס וואָר-דע אונס אין אויסזיכט געשטעללט, דאס מאן מיט דער צייט דיא פיעלען אויטע-אויסגאבען פערמינ-דערן ווירד. ליידער איזט דאס נעגענגהייל עגשטע-הען. מאן האט גראָסע האָפפנונג אויך דיא נייען קאָننען. (פערצעהרונגס-)שטייערן נעוועטצט, אבער איך דיעזע האבען זיך נוכ פעפעללט. איך קאָننען דיא נייען שטייערן נוכ בעווילליגען!“

דאנן שפראך פערמעהרטער הערר פאָן טיסאָ: „ווייר נור אויסגאבען בעווילליגען, זיך אבער אים דיא אינ-נאהמען נוכ קומ-מערן, וויא דיא אויסערסט לינקע עס טהוט, דער האט אינע זעהר בעקיעטע לאנגע!“

ענדליך ערקלערטע זיך דיא מאָאָרטיטע דער קאָמ-מיסיאָן דאפיר, דאס מאן דען בעריכט אבער דאס ערגעבנים דער קאָמ-מיסיאָנס-זוטצונג נאך דעם אורטהיילע דער הערען הענעריש אונד וואהרמאנן דעם ריכסטאג פאָלגען זאללען.

אין דיעזען מאנען ווירד דער אונגארישע ריכסטאג ווענען דער פיערטאגע קיינע זוטצונג האלטען. ערסט גענען מיטטע ענגער ווערדען דיא ריכסטאגס-פערהאנדלונגען אובער דאס באדשעט פיר דאס יאהר 1882 בעגינגען. עס ווירד אין דער אפפענטליכען זוטצונג זעהר פיעל געשפראכען אונד געשפרעכען ווערדען, אבער עגלך ווירד עס דענ-נאך בייא דען ווענ שטייערן אונד נייען שולדען בלייבען; דא הייסט עס גאנץ איינפאך: מאן דארף פאָר דער פערמעהרונג דער איינגאהמס-קוילען נוכ צוריקשרעקען; מאן מוס עכען זאָ וויא אין אנ-דערען שטאאטען דיא אלטען פערצעהרונגס-שטייערן פערמעהרען אונד נייע פערצעהרונגס-שטייערן שאפפען. דיא אויסגאבען דיפפען נוכ פערמינדערט ווערדען, ווייל פיעלע טהייערע איינ-

דאָרט טעלעגראַפירט ווירד, האָט דיא פאָליציא אַם 15-טען אונד 16-טען דיזעס ניכט וועניגער אַלס 200 פערזאָנען פערהאַפטעט. אויך איין האַכ-נעשטעלל-טער אָפּיציער וואורדע פערפאָלגט, דעם עס יעדאָך געלונגען, זיך דורך דיא פלוכט צו רעטטען. דיא דראָהונג, וועלכע אַלעקסאַנדער III. ערהיעלט, דאַס ער יעדע פאָרבערייטונג צור קראָנונגס-פייערליכקייט אין מאָסקוי אונטערלאַסען מאָגע, דאַ אָהנעהין אַלעס אין דיא לופט פלייגען וועדע — האָט אייגע זאָלך פירכטבארע בעשטירצונג הערפאָרגערופען, דאַס מאַן אין דער וואוהנונג אַללע מענשען אין דען קערקער ווערפען מאָכטע. דעסהאַלב דיא צאַהלרייכע אָרדעטירונגען, עס מאַכט דען אייגדרוק, דאַס דער קאַיזער זיך ניכט זיכער פיהלט, בין אַ ל ל ע בעוואָהנער דער הויפטשטאַדט הינטער שלאָס אונד ריגעל געבראַכט ווערדען; עס זינד דיעס האָכסט טרוריגע צייטונגען!

*(פערזאונטהיילטע יודענמאָרדער.) אויס בערעגסאַס ווירד אונס פאָלגענדעס געשריעבען: בעקאַנגטלך וואורדע פאַר אונגעפעהר אונדערטהאַלב יאָהרען ביא וויעדערעקע (בערעגער קאָמיטאַט) איינע גאַנצע יודישע פאַמיליע, אויס 7 פערזאָנען בעשטעהענד, פאָן 4 בייערן בערייבט אונד ערמאָרדעט. דיא הייבמאַנדער וואורדען פערהאַפטעט אונד אַללע 4 זינד נון פאַם קאָניגליכען געריכטע צום טאָדע דורך דען שטראַנג פערורטהיילט וואָרדען. פאָן דען 4 פערמאָרדעטהיילטען דיבמאָרדערן זינד 2 עגטקאָמען, איינער וואורדע פאָן דיעזער מאַעסטע צו לעבענסלענגליכער קערקער-שטראַפע בעגנאַדיגט, ווערענד דער הייפט-אנפיהרער דער הייבמאָרדער אַם 15-טען דיעזעס מאָנאַטס זיין פערברעכען אַם גאַלגען בייסען מוסטע.

*(בראַנדנייד אינטערוידען.) אויס טאַרנאָפאָל (גאַליציען) ווירד פאָם 15-טען דיעזעס פאָלגענדעס בעריכטעט: "הייטע פאָנד דעם דיעזיגען געריכטס-האָפע איינע פערהאַנדלונג זעהר טרויריגער נאַטור שטאַטט, דאַ דיעזעלבע דען בעוויין לעבענסלע, וויא ווייט דער בראָד-נייד ליידער אויך אונטער יודען הערשט. אַלס אַנגעקלאָגטע טראַט משה פעפפער אויף: אַלס אַנגעקלאָגטע ערשיענען נטע פעפפער, לייזער פעפפער, דוד פיאַסקער אונד יעכב האַלפערן. אַללע דיעזע פיף מענגער זינד רעגאַליען-פעכטער אונד בראַנטווייַן-שענקער. דאַ יעדאָך משה פעפפער דער דייסטע אונטער אייגען וואָר, זאָ וואורדע ער פאָן דען איבריגען אויס בראָד-נייד אימער אויף דען טאָד גערעטאַסט. דיא קלאָגע דעס משה פעפפער לויטעט וויא פאָלגט: אַם 15-טען יינ דייזטע אויך פאָן בארעסטקאָי הויס נאָך מיינעס וואָהנאָרטע ליסצאוויצע, אויס 11 איהר דעס נאַכטס איבערפיעלען מיך מיינע יידישען נידער אויף אָפּענער לאַנדשטראַסע, דיסמען מיך פאָם וואגען, שלוגען אויף מיך מיט שטאָקען אונד קנוטען אין, זאָ דאַס איך בערייטס מיך דעם טאָדע נאָהע גלויבטע. איך באַט אונד שריע פערצווייפלונגס-פאָלל: "בארמהערציגע ברידער, ווי יודען זינד יא בארמהערציג אונד דיא זאָהנע פאָן בארמהערציגען (ישראל רחמנים בני רחמנים)! ערבארמט אויך דאָך מיינער! ערבארמט אויך מיינער קינדער! איך שענקע אויך מין נאַנצעס פערמאָגען, נור לאַסטט מיך אַם לעבען!" — אַללעס וואר אומזאָנסט. מיינע פיינדע ריעפען אייגאַנדער צו: "שלאָגט נור צו! שלאָגט פעסט אויף דען קאָפּ, ביז ער טאָדט איזט אונד אונס ניכט מעהר שאַדען קאָנן!" — אַלס איך בעוואוסטלאָז וואורדע, היעלטען מיך דיא הערצלאָזען פיינגער פיר טאָדט. זיא באַנדען מיר נון איינען שטריק אום דען האַלז אונד שלעפפטען מיך אין דען האַכ-שטעהענדען וויצען; דאָרט לייפטען זיא מיך לייגען אונד איילטען באַלד. איינע שווענדע שפּטער פאָגד מיך אין בעאַרלייבטער פאָלדאַט אויף, דער מיך ווידער צום בעוואוסטזיין בראַכטע, ער פיהרטע מיך נאָך הויזע, וואָ איך נאָך פיעלען וואָכען וויעדער הערגעשטעללט וואורדע." — דיעזע אנקלאָגע איינעס יודען נעגען פיער גלייבענסגענאָסען מאַכטע אין דער געמיינדע צו טאַרנאָפאָל פיינליכעס איפזעהען. דאַס משה פעפפער ווירקליך איבערפאַללען אונד מיסהאַנדעלט וואורדע, דאַס אינטערלאָג וואהל קיינעס צווייפעל. דאַ אַן זיינעס לייבע נאָך וואונדען זיכטבאַר וואָרען, אונד אויך אַס דאַלזע וואר דער איינשניטט דעס שטריקעס. מיט דעם ער געשלעפפט וואורדע, נאָך דייטלך צו בעמערקען. אבער עס וואר שווער צו גלויבען, דאַס דיא הערצלאָזען פיינגער ווירקליך דיא אַנגעקלאָגטען פיער יודען וואָרען. איבערדיעס טראַטען דיא פיינען דעס נעט אונד ליפ פעפפער אויף אונזאַנען: "אונזערע מענגער וואָרען אין דער נאַכט דעס 15-טען יינ צו הויזע ביא אונס. עס איזט דאַהער ניכט מאָגלך, דאַס אונזערע מענגער אין דיעזעס איבערפאַללע טהיילגענאָמען האָבען!" — אינדעס וואורדען אויך דיעזע פיינען אין דער אָראָנטעריזונג איינגעצאָגען, דאַ זיא דיעזע איזאָלירט בעשוויאָרען האָבען. זיא שטאַנדען אַלזאָ אין פערדאַכט, איינען פאָלשען שוואור (מיינעיד) אבגעלעגט צו האָבען! — דיא אַנגעקלאָגטען וואָרטעטען מיט שווערעס הערצען אַהרער פערוואָרטהיילונג עגגעגענען. ביא דער שלוס-פערהאַנדלונג דרעהטע זיך יעדאָך דאַס ראַד צו גונסטען דער אַנגעקלאָגטען. עס ערשיענען נעמליך צאַהלרייכע צייגען מיט דער בעהויפטונג. דאַס דער קלעגער משה פעפפער איין זאָלך בארבאַרטער- אונד געוויסענלאָזער מענש איזט, דאַס זיינען וואָרטען קיין גלויבען געשענקט וועדען דאַרף. ריכטיג, וואורדען אַללע אַנגעקלאָגטען פיינגעשראָבען. דיעזעס פייערשפּרעכענדע אורטהיל מאַכטע נור האַלבונגס אין דיעזע גערעכטיגע אייגען פיינדען איינדרוק. — עס שטעללטע זיך נעמליך וואהל הערוים, דאַס דיא פיער אַנגעקלאָגטען יודען דורכאוס ניכט בעשולדיגט וועדען קאָנען, איינען גלויבענס-גענאָסען אויס בראָד-נייד געוואָלט צו האָבען. אַללין עס שטעללטע זיך אבער אַנדערזייטס הערוים. דאַס משה פעפפער וועגען בראָד-נייד אונד ניכטען האָסען פיער יודען מיט איינער פאָלשען אנקלאָגע אַנגעלאָגט צו שטרענגען שטראַפען, וואָס געוויס עבענפאַללס האָכסט בעדויערנס-ווערטה איזט!

*(איין אונגליק קאָמט זעלטען אַללין.) ווי האָבען אין פאָרגעגאַנגענער מיטטעגעטהיילט, דאַס איינע יידישע יונגע פיראָ אויס דער הויפטשטאַדט, דיא נאָך קיש-וואָרדא פאָהרען וואָללטע, ביא דער שטאַציאָן האָטעל אונטער דיא רעדער דעס וואַגאָנס געריעטה, אין פאָלגע דעסען זיא אָהרע בריעדען פיסע פערלאָרען (אבער ניכט, וויא עס אירגטהימליך געהייסען, געשטאָרבען איזט). נון מעלדעט מאַן, דאַס אָהנע בעגלייטער, דער מעדיציַנ-שטודיעגענדע מאַטיעל בערגער, קוזין דער פערענגלקטען, זיינ יעגעס אונגליקס-פאָללע פערשוואונדען איזט. דיעזער פאָלל ערהאָהט נאַטירליך נאָך מעהר דען שטעריען דער בעטריבטען פאָמיליע.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פריוזע.

געטרייד-געשעפט. פאָן וויעזען וואר געפעסען וועניג צו מאַרקט געבראַכט, דער פערקעהר וואר מעסיג. 7000 מעצטע וואורדען פערקויפט.

וויצען, פריס: 200 מעצטע 79, קילאָ 12·90 גולד. — 700 מעצטע 77,4 ק' 12.70 גולד. 100 מעצטע 77,5 קילאָ 12·60 גולד. — 100 מעצטע 77, קילאָ 12.60 גולד.— וויים ענבוינער 700 מעצטע 76.ק' 12·65 גולד. 200 מעצטע, 76 ק' 12·55 גולד' 350 מעצטע' 76. קילאָ 12.60 גולד. — פעסטער-באַרען 200 מעצטע-צענטנער 74 קילאָ 12,30 גולד. 600 מעצטע' 74' קילאָ 12·30 גולדען 100 מעצטע' 70,5 קילאָ 11·25 גולדען 200 מעצטע-צענטנער 75.3 ק' 12.80 גולד. — 200 מעצטע' 74' ק' —12. גולד. 200 מעצטע' 74' ק' 11.80 גולד. 100 מעצטע' 73,5 ק' —12, גולד (אַללעס פער דריי מאָנאַטע)

נערסטע 7,40 גולד.

האַפער 7.—7.30 גולד.

קוקורוזן 6,60—6.85 גולד.

וויצען פער פיר-יאָהר 12·30—12,35 גולד.

קוקורוזן באַנאַטע פער מאַי-יוני 1882, 7.10 — 7,12 גולד.

האַפער פער פיר-יאָהר 8·15—8,20 גולד.

ווייַנער פריוזע.

ווייַנער שלאַכט-פיעהמאַרקט, דער אייפפיעג אויף דעם וויינער שלאַכט-פיעהמאַרקט אַם 19-טען ד' מ. בעטרוג 2347 שטיק. דאָפּען וואָרען: 1380 אונגאַרישע, 309 פאָלנישע אונד 658 דייטשע. דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 ק': אונגאַרישע מאַסט-אָכסען 51—62 גול. — פאָלנישע 52—57, גולד. דייטשע 51—62. גולדען.

פעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטער: מאַיר בריי דייטש.

פרוכט- אונד טעהל-פרייז-טאַבעללע.

פריכטע	100 אינאַאַס	קוילאָגראַם פר. העקטאָל.	פער 100 קוילאָגראַם
נאַרדאַנגאַרישע	—	74	—
„ „ „	11.35 11.45	75	—
„ „ „	11.50 11.60	76	—
„ „ „	11.65—11,75	77	—
„ „ „	11.80—11.90	78	—
„ „ „	11.90—11.95	79	—
„ „ „	11.95 -12.—	80	—
פעסטער באַרען נייער	—	—	—
„ „ „	11.90—11,80	75	—
„ „ „	12 05 -11.95	76	—
„ „ „	12.20—12.10	77	—
„ „ „	12.30—12.25	78	—
„ „ „	12.35 -12.30	79	—
„ „ „	12.45—12.40	80	—
וויסענבורגער	—	—	—
„ „ „	12.—12.10	75	—
„ „ „	12.15 -12.25	76	—
„ „ „	12.30 -12.40	77	—
„ „ „	12.45—12.50	78	—
„ „ „	12,50—12.55	79	—
„ „ „	12.60—12.65	80	—
טהיים	12 25—12.15	75	—
„ „ „	12,40—12.30	76	—
„ „ „	12.55—12'45	77	—
„ „ „	12.65—12.60	78	—
„ „ „	12.70—12.65	79	—
„ „ „	12.80—12 75	80	—

פריכטע	פר. העקטאָל.	100 קוילאָגראַם	פער 100 קוילאָגראַם
קאָרן	72	8.60 — 8.90	—
נעטטעס פאַלע	62	—	—
נעטטעס פאַטעטער	62	7.20 — 7,40	—
האַפער	40	7.45 — 7,65	—
קוקורוז פאַנאַטער	75	6.85 — 6.80	—
אַרטעראַ	73	6.65 — 6.70	—
הייזע	—	—	—
וויצען פער פיר-יאָהר		12.30	—
„ „		—	—
קוקורוזן פיר-יאָהר		7.10	—
נערסטע		—	—
האַפער		8.15	—
„		—	—
רעפס		—	—

באַללען-סעהל		פר.	פר.
נעטטער	0	22.40	—
„	1	21.70	—
„	2	21.—	—
„	3	20.40	—
„	4	19.60	—
„	5	18.80	—
„	6	17.80	—
„	7	16.80	—
„	8½	15.80	—
„		14.20	—
שטריסוס: אַלע פערשיעדענע פערטעלען		35.—	—
„ „ „ קאַרטעפעל		32.—	—

דער באַללען צו 100 קילאָגראַם פיס יוזן

קורז-טאַבעללע פאַם 20. דעצעמבער.

נעלד-קורז	קי.	אַל.
וויעניער-אַסיגנאַטען	—	100
לוקאַטען	5	61
עסטערייכישע-אונגאַרישע 8 גולדען באַנקנאָטען		
שטיק (20 פראַנקס)	9	42
נאַפּאָלעאָנס	9	42
אַנגלישע-פונטס-שטערלינג	58	25
דייטשע רייכסבאַנקנאָטען (20 מאַרקשטיק)	11	62
פאַטיריוכעל	1	24

לאָזע.	קי.	אַל.
1854-טער 4 פרעצענטיגע שטאַאַטסלאָזע	122	75
1860-טער „ נאַנצע	133	—
„ האַלבע	136	—
1864-טער לאָזע צו 100 גולדען	173	—
„ „ 50 „	171	—
ראָטע קרייוצלאָזע	32	—
פלאָרענטינער לאָזע	27	—
קרעדיט-לאָזע	182	—
קלאַרלאָזע צו 40 גולדען	40	—
אונגאַרישע פּרעמיע-אַנלעהען	116	—
וויינצעדלען-אַנלעהען-אַבלאָזונגס-שיינען	25	—
אַמסטערדאַמער לאָזע	21	—
רגלעדיגע לאָזע צו 10 גולדען	18	—
רגלאַמאַרער לאָזע „ 20 „	21	—
אַנגער לאָזע „ 40 „	41	—
מאַלאַגער לאָזע „ 40 „	38	—
הונדלסלאָזע „ 10 „	20	—
מאַלאַגער לאָזע „ 40 „	59	—
מאַראַבונער לאָזע „ 20 „	24	—
סט.-גענאַיס לאָזע „ 40 „	49	25

אַזע.	קי.	אַל.
סאַאַלפעלדער לאָזע צו 2 גולדען	40	25
מיילענער לאָזע „ 100 „	128	—
רעטטע „ 50 „	65	—
וואַלדשטיין-לאָזע „ 20 „	30	20
ווינער שנעלדשטיין-לאָזע „ 20 „	39	—
אונגאַרישע-קרעדיט-לאָזע צו 100 גולדען	120	50
מעטיס-פאַראַ-לאָזע	131	20
וויינער-לאָזע	131	75

יערשט-פאַזיערע	קי.	אַל.
אונגאַרישע נאַלענקנעטס 6%	119	60
רעטטע צו 4 פרעצענט	90	07
אונגאַרישע פאַאַזיע-רענטס	90	25
אונגאַרישע גרונטענטלאַסטונגען	—	99
פרעטטער באַנאַטער	—	99
לענבאַכערישע	99	25
באַלאַרישע	102	—
קרעדיט-לאָזע	100	50
אונגאַרישע אייזענבאַהן-אָבלאָזונגען	134	—
אונגאַרישע-אַבלאָזונגס-אַבלאָזונגען	97	75
פאַאַזיע-שיינע דער אונגאַרישען באַנקנאָטען צו 5 אינהאַלט פרעצענט	102	—
דער אונגאַרישען דאָמאַנען באַנק צו 5½ פרעצענט	103	25
דער אונגאַרישען אַלגעמיינען באַנקנאָטען-פּרעמיע-אַנשאַפלונג צו 5 אינהאַלט פרעצענט	—	100
דער אַטטעמאַן	—	98
דער נאַרדבאַהנבאַן	169	25

Eigenthümer verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1881 ⚭ Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard

מערקווירדיג איז עס. דאס דיזער פערבעגער־שע פלאן, אן דעסטן אויסזיהונג דיס מאנאטן מיט גראסעס אויפער נעאר־בישעט ווירד, ערסט דיזער טאגע צור לענגסטן דער פאליציא גע־לאנגט איז אונד צוואר דורך איינען יודען, נא־מענס ישראל משה ב ו ד ק, גשם פעבטער אין איינעם קליינען דאכפא אנווייס פאן קייט. דא נו־הילסטען לענגטן נעמליך גראסעס געוויכט דא־ריך, איך דיזען מאנן פיר איהרען פלאן צו גע־ווינגען, דא דיזער איהנען זאראנן אללע איך דעם פאן איהם געפאבטעטען גיטע וואהנגרען ביעיר־ליכט צופיהרען קאנגטע. זאלאנגע דא נהילסטען גיר פאן דער „געמיינשאפט דעם פערמאנענס שפראכען, האבטע דער יודישע גוטס־פאבטער צו, אהנע עדע געגנג־בעמערקונג, אלס דיזעזלבען אבער ענדליך מיט דעם פלאנע איינער „געמיינ־שאפט דער ייבער" הערזיקטען, דא פערלאר דער פראמעמע אונד ווטשליכע יודע דא געיילן, בע־שטיפטע דא ביא איהם ערשיינענען נהילסטען, דא זיך דאנן אונטער דען פיהבטערלילבסטען דרא־הונגען געגפערטען. נאך אן דעמזעלבען טאגע ערהיעלט ישראל משה בודק איינען פאסט־בריעף מיט איינעם טאדעס־אוטהיילע. עטבטע וואסטע דער אונגלילליכע מאנן, דאס ער אין זיינעם דאר־פע קיינען אינגנבליק מערר דעם לעבענס וויבער איזט. ער פיהר זאגליך נאך קייט. איבערנאס דער פאליציא דען עדהאלטענען דראה־בריעף אונד פלאן דער נהילסטען אויפיהרליך מיט. דא אינגלילטעטען אונטערזוכונגען פאדדער־טען איין איבערראשענדעס רעזולטאט צו טאג. זיט קורצעם האבטע זיך נעמליך אין קייט איין נעהיר־מער פערראין נעבילדעט אונטער דעם טיטעל: „אנ־ט־נהילסטען", דאס הייסט: „גענגער דער נהי־לסטען". פאן דיזעם פערראין איינבטע גיר דא פאליציא. דא דיזער פערראין איינגנבליך צור איפפיציעלען אונד ערגייפונג דער נהילסטען דיז־נען זאללטע. דאס דא פאליציא דיזעם פערראינע דען פאללסטען שטיק געוויהרטע אונד איהן זא־גאר מיט ריכטיגקייט - מיטטעלן פערזאה־ן, וואהל נאטירליך, דורך דא אנגיעג דעם ישראל משה בודק שטאללטע עס זיך נון הערזים, דאס דא מיטטעלבערען דיזעם זאגענאנטען „אנט־נהילס־טען"־פערראינעס אים גרונדע גענאמטען עבען ענע געפערהליכען נהילסטען דיר. דא דען פאלל־שטעלען האמטטיגטס, אבער דא „נטער אונד ווייבער־געמיינשאפט" אנשטעלבטען. דיזע פערראי־נגען לייטע האבען זיך עבען דארורך דער פע־פאלגונג גענצאנען. ווייל זא אהרע אומדיבע אונטער דען אינגעדרעטע. דא נהילסטען פער־

פאלגען צו וואללען. דא פאליציא שטעהט נון פאר אללער וועלט בלאמירט. דא זא יא נאך דא נאמ־הונגען מטטעל זיך אויסלאקען לייס. דאס מיט איינע פערבעבעריטשע באנדע איהרע געפערהליכען פלא־גע דורכפיהרען קאנגע. אינדעם האט דא פאליציא יעטבע אין לייכטעס שפיעל מיט דער ערגייפונג דיזעזער „קאמטגיסטען". דא זא פאסט אללע פער־זאגליך קענגע. אללענפאללס וואר עס אבער אין ו ר ע, דער צור ענטדעקונג דער געפפהרליכען באנדע דער פאליציא דען נאטהונגען ווינך עדטהיילט האבן: - זא וויס דער בערוכט אים קייט. נון, ווי ווערדען זעהען, ווא דאנקבאר זיך הוסלאנד פאן נון אב דען יודען גענגאיבער פיר דיזעזע רעטטענדע טהאט צייגען ווירד!

* (אייגע האבצייטס־אונגטער־האלטונגען אהגע „חתן".) דאס הייטיגע „פאלטישע פאלקסבלאטט" בריגגט פאלגענדע מיט־הייילונג: „דער יידישע קאנטאר אים ער־שעמיגן (ביהארער קאמטאט) וואר מיט איינעם הובשען מערבען אים גאלאש־פעטר פערלאבט. אם 13. דיזעזם הערטטע דא האבצייט שטאטטפינדען זאל־לען. אללעם וואר שאן פארבעריטטע, צאהלריכע האבצייטס־גאסטע ווארען ערשיענען. דא בריט פאנגטע אין אהרעם האבצייטס־שמיקע, דאך אי־נער פערלטע נאך, אהגע יעללבען דא טרואנג אנמאנלך שטאטטפינדען קאנגטע. מאן וואר טעטע נעמליך פערגעבענס שטנדע אים שטנדע איך דאס איינטרעפפען דעם בריטטיגאמס - ער קאם נטכט. ערגליך אלס עס בעריטס הינקעל וואר, קאם אין וואגען הערבייגעפאהרען. אין פרייגענריך ער־שאללטע, דא מאן גלייבטע, דער בריטיגאם זייא גינגמער איינגעטראפפען. דאך דא פרייגע וואר אלסבאלד גטטטארט, דענן איך דעם וואגען זאס נטכט דער יונגע בריטיגאם, אנערען דער גרייטע פא־טער דעסזעלבען. דיזעזר ערקלערטע נון: „מיין זאהן מאגן דיזעזע בריט נטכט הייראטהען, ווייל איינע פרייא אים דעם בעגאבבאטען ק ש ע ר ר זעהר „אינשאגע זאכען" איבער דיזעזלבע מטטע־טהיילט האט! - נון בראך דא בריט אין יוינגן אינד שלבטען אים; דא האבצייטס־גאסטע דראה־טען ערדאך דעם נריטיגען יודען, דאס ער זאלבטע „געטראטט" גלייבען שענדע אונד איבער אין יוד־שעם מערבען שטאר אינד שאנדע אנטייפן - דער אלטע מאגן מטטע זיך פלכטען, אם נטכט גע־שטיגגע צו ווערדען, דער פאטער דער בריט שטיפפטע וואהל נאך איינע ווייטל. אפטטע זיך ע־דאך אלסבאלד, לייס טיט דעקגען אונד בעווירטהע־טע דא האבצייטס־גאסטע אים בעטטע. עס וואירדע נטט געגעפטען אונד גיט געטרונקען, וא־דאגן דער טאגיג בעגאגן, אן דעם דא בריט רעבבט איך ווייס אללעם. דוא וואיסט מיט דעם פייבטער אגטי־פאס דיגגען ווייגר שיעטטער, ווענען דייגער גלייבטען דאיים, אין לעבאפפטע גטטפטענגע. אגטיפאס אייט אין לעטצטערע צייט אין אייפיגער, פאפטער ווד צוגאר־דען אונד ער וואללטע אויך ווייגע שווייבטער אונד דער פיס ווערגטמאל בעקקמען. ער אגטט דיי איבער דייגע אוגי־יפיטטע לעבענסווייטע מאיאל אונד שוואיר, דאס ער דייגע פערבונדגע מיט דאיים נטכט דולדען ווערדע. הייטיגע וואיסט דוא אין ווייטה גגאטהען אונד עטאך דעטטע אין, - ע־איגגערטס דוא דיך יעטבע? ווייטע? דיזעזע מהאזאכע האבטע אך צו פאפיר גגבראכט, הייר אייט עס: אגטפרטייבטע אונד - דוא בייט גגרטטטע!"

(וויא דער לעטער ווייס, וואללטע אלעקסאנדער טי־בעריאוס נור פאן דיזוזס הערטטבייגגען, דאס ער דוא אין־שפלליכע ערקלייגג אגטפרטייבטע, דען אגטפאס ע־מארדעס צו האבען. דא אין דיזעזם פאללע דאיים דען דיזוזס, אלס דען מאדער אהיים בריודערס, נטכט הייבא־טען דעטטע דייפען. ד א ס נור וואללטע אלעקסאנדער טיבעריאוס האבען)

„שרעקליכער מענש! (ריעף דיזוזס) גיב מיר דוא גגשרעבגגע לייגע, דאס איך דוא אין עגרייפטע! איך, דער מאר־דער פאן דאיים בריודער! פאס בריודער מיינער גגליעב־טען! ליעבער ווילל איך דען טרוגגדפאכען מאך עילידען, בעפאר איך דוגס אגטפרטייבע!"

„גוט; (ריעף אלעקסאנדער טיבעריאוס אין שייגבאר רוהיגגס מאגג) איך איבערלאסטע עס דייגער פייען וואהל. גגטווערדער דוא גגשטעהטס דען מאדר איין. אונד איך לעגדגס אונד אייגשטיבלגדגס מאגג) דוא וואכטס, דוא בייט ווערדע בייא פערשאגד; בייא מייגער דעכטען הגאד שווארג איך עס דיר, דאס איך דיך יעטבע ווילל! דאדר, איך וויס, וואס דוא בגגאגגען האסט, אבער איך קגגגג אייך דוא מילדערגגגס־גרגדע דייגער דער פאליציא גגע־לאגגט אייט אונד צוואר דורך איינען יודען, נא־מגגס ישראל משה ב ו ד ק, גטשם פעבטער אין איינעם קליינען דאכפא אגגווייס פאן קייט. דא נו־הילסטען לענגטן גגמליך גראסעס געוויכט דא־ריך, איך דיזעזן מאגן פיר איהרען פלאן צו גע־ווגגגען, דא דיזער איהגגען זאראגן אללע איך דעם פאן איהם געפאבטעטען גגטע וואהגגדען ביעיר־ליכט צופיהרען קאגגטע. זאלאגגע דא גהילסטען גיר פאן דער „געמיגגשאפט דעם פערמאגגענס שפראכען, האבטע דער יודישע גוטס־פאבטער צו, אהגע עדע געגגג־בעמערקונג, אלס דיזעזלבען אבער ענדליך מיט דעם פלאגגע איגגער „געמיגג־שאפט דער ייבער" הערזיקטען, דא פערלאר דער פראמעמע אונד ווטשליכע יודע דא געיילן, בע־שטיפטע דא ביא איהם ערשיגגענען גהילסטען, דא זיך דאגן אגגטער דען פיהבטערלילבסטען דראה־הונגען געגפערטען. נאך אן דעמזעלבען טאגע ערהיעלט ישראל משה בודק איינען פאסט־בריעף מיט איינעם טאדעס־אוטהיילע. עטבטע וואסטע דער אונגלילליכע מאגן, דאס ער אין זיינעם דאר־פע קיינען אינגנבליק מערר דעם לעבענס וויבער איזט. ער פיהר זאגליך נאך קייט. איבערנאס דער פאליציא דען עדהאלטענען דראה־בריעף אונד פלאן דער גהילסטען אויפיהרליך מיט. דא אינגלילטעטען אונטערזוכונגען פאדדער־טען איין איבערראשענדעס רעזולטאט צו טאג. זיט קורצעם האבטע זיך נעמליך אין קייט איין נעהיר־מער פערראין נעבילדעט אונטער דעם טיטעל: „אנ־ט־נהילסטען", דאס הייסט: „גענגער דער גהי־לסטען". פאן דיזעזם פערראין איינבטע גיר דא פאליציא. דא דיזער פערראין איינגנבליך צור איפפיציעלען אונד ערגייפונג דער נהילסטען דיז־נען זאללטע. דאס דא פאליציא דיזעזם פערראינע דען פאללסטען שטיק געוויהרטע אונד איהן זא־גאר מיט ריכטיגקייט - מיטטעלן פערזאה־ן, וואהל נאטירליך. דורך דא אנגיעג דעם ישראל משה בודק שטאללטע עס זיך נון הערזים, דאס דא מיטטעלבערען דיזעזם זאגענאנטען „אנט־נהילס־טען"־פערראינעס אים גרונדע גענאמטען עבען ענע געפערהליכען נהילסטען דיר. דא דען פאלל־שטעלען האמטטיגטס, אבער דא „נטער אונד ווייבער־געמיגגשאפט" אנשטעלבטען. דיזע פערראי־נגען לייטע האבען זיך עבען דארורך דער פע־פאלגונג גגטצאגגען. ווייל זא אהרע אומדיבע אונטער דען אינגעדרעטע. דא נהילסטען פער־פאלגען צו וואללען. דא פאליציא שטעהט נון פאר אללער וועלט בלאמירט. דא זא יא נאך דא נאמ־הונגען מטטעל זיך אויסלאקען לייס. דאס מיט איינע פערבעבעריטשע באנדע אהרע געפערהליכען פלא־גע דורכפיהרען קאנגע. אינדעם האט דא פאליציא יעטבע אין לייכטעס שפיעל מיט דער ערגייפונג דיזעזער „קאמטגיסטען". דא זא פאסט אללע פער־זאגליך קענגע. אללענפאללס וואר עס אבער אין ו ר ע, דער צור ענטדעקונג דער געפפהרליכען באנדע דער פאליציא דען נאטהונגען ווינך עדטהיילט האבן: - זא וויס דער בערוכט אים קייט. נון, ווי ווערדען זעהען, ווא דאנקבאר זיך הוסלאנד פאן נון אב דען יודען גענגאיבער פיר דיזעזע רעטטענדע טהאט צייגען ווירד!

* (אייגע האבצייטס־אונגטער־האלטונגען אהגע „חתן".) דאס הייטיגע „פאלטישע פאלקסבלאטט" בריגגט פאלגענדע מיט־הייילונג: „דער יידישע קאנטאר אים ער־שעמיגן (ביהארער קאמטאט) וואר מיט איינעם הובשען מערבען אים גאלאש־פעטר פערלאבט. אם 13. דיזעזם הערטטע דא האבצייט שטאטטפינדען זאל־לען. אללעם וואר שאן פארבעריטטע, צאהלריכע האבצייטס־גאסטע ווארען ערשיענען. דא בריט פאנגטע אין אהרעם האבצייטס־שמיקע, דאך אי־נער פערלטע נאך, אהגע יעללבען דא טרואנג אנמאנלך שטאטטפינדען קאנגטע. מאן וואר טעטע נעמליך פערגעבענס שטנדע אים שטנדע איך דאס איינטרעפפען דעם בריטיגאמס - ער קאם נטכט. ערגליך אלס עס בעריטס הינקעל וואר, קאם אין וואגען הערבייגעפאהרען. אין פרייגענריך ער־שאללטע, דא מאן גלייבטע, דער בריטיגאם זייא גינגמער איינגעטראפפען. דאך דא פרייגע וואר אלסבאלד גטטטארט, דענן איך דעם וואגען זאס נטכט דער יונגע בריטיגאם, אנערען דער גרייטע פא־טער דעסזעלבען. דיזעזר ערקלערטע נון: „מיין זאהן מאגן דיזעזע בריט נטכט הייראטהען, ווייל איינע פרייא אים דעם בעגאבבאטען ק ש ע ר ר זעהר „אינשאגע זאכען" איבער דיזעזלבע מטטע־טהיילט האט!" - נון בראך דא בריט אין יוינגן אינד שלבטען אים; דא האבצייטס־גאסטע דראה־טען ערדאך דעם נריטיגען יודען, דאס ער זאלבטע „געטראטט" גלייבען שענדע אונד איבער אין יוד־שעם מערבען שטאר אינד שאנדע אנטייפן - דער אלטע מאגן מטטע זיך פלכטען, אם נטכט גע־שטיגגע צו ווערדען, דער פאטער דער בריט שטיפפטע וואהל נאך איינע ווייטל. אפטטע זיך ע־דאך אלסבאלד, לייס טיט דעקגען אונד בעווירטהע־טע דא האבצייטס־גאסטע אים בעטטע. עס וואירדע נטט געגעפטען אונד גיט געטרונקען, וא־דאגן דער טאגיג בעגאגן, אן דעם דא בריט רעבבט איך ווייס אללעם. דוא וואיסט מיט דעם פייבטער אגטי־פאס דיגגען ווייגר שיעטטער, ווענען דייגער גלייבטען דאיים, אין לעבאפפטע גטטפטענגע. אגטיפאס אייט אין לעטצטערע צייט אין אייפיגער. פאפטער ווד צוגאר־דען אונד ער וואללטע אויך ווייגע שווייבטער אונד דער פיס ווערגטמאל בעקקמען. ער אגטט דיי איבער דייגע אוגי־יפיטטע לעבענסווייטע מאיאל אונד שוואיר, דאס ער דייגע פערבונדגע מיט דאיים נטכט דולדען ווערדע. הייטיגע וואיסט דוא אין ווייטה גגאטהען אונד עטאך דעטטע אין, - ע־איגגערטס דוא דיך יעטבע? ווייטע? דיזעזע מהאזאכע האבטע אך צו פאפיר גגבראכט, הייר אייט עס: אגטפרטייבטע אונד - דוא בייט גגרטטטע!"

(וויא דער לעטער ווייס, וואללטע אלעקסאנדער טי־בעריאוס נור פאן דיזוזס הערטטבייגגען, דאס ער דוא אין־שפלליכע ערקלייגג אגטפרטייבטע, דען אגטפאס ע־מארדעס צו האבען. דא אין דיזעזם פאללע דאיים דען דיזוזס, אלס דען מאדער אהיים בריודערס, נטכט הייבא־טען דעטטע דייפען. ד א ס נור וואללטע אלעקסאנדער טיבעריאוס האבען)

„שרעקליכער מענש! (ריעף דיזוזס) גיב מיר דוא גגשרעבגגע לייגע, דאס איך דוא עגרייפטע! איך, דער מאר־דער פאן דאיים בריודער! פאס בריודער מיינער גגליעב־טען! ליעבער ווילל איך דען טרוגגדפאכען מאך עילידען, בעפאר איך דוגס אגטפרטייבע!"

„גוט; (ריעף אלעקסאנדער טיבעריאוס אין שייגבאר רוהיגגס מאגג) איך איבערלאסטע עס דייגער פייען וואהל. גגטווערדער דוא גגשטעהטס דען מאדר איין. אונד איך שווארג דיר, דאס איך דיך יעטבע — אדר דוא ווייסט אים אגטי־טהאטער דעם לאוגען אגגגגגגגען."

אלס דיזוזס דאס וואגט לאוגג האגטג, שווייגגטג ער גגגאגגגגן: האגטג ע יא פגגגגגגג

בעסטן פערטהיידיגונגס-פלעצע האבן, וועהרענד ווידער אונזערע סאלדאטן אויס דיעזעם גרונדע דען אנגריפ ווייטענס דער רעזעראלז-אינערע ערוואַרטן. אונד זאמיט שטעהען ביידע איינאנדער שלאגפערטיג גענגאיבער. – זאנדערבארע צו-שטענדיג!

וואס נון נאך אונזערע שטרייטפראגע מיט רומעניען בעטרעפט, זאָ מעלדען היעריבער דיא געסטרינגען דעפעשען פאָלגענדס: נאכדעם דיא רומענישע רעגיערונג ביז יעטצט דער פאן איהר בעליידיגטען עסטערריך-אונגארישען מאָנארכיע נאך קיינע גענוגטהואונג, קיינע אבביטטע, ליסטע, זאָ ערהעלט דער עסטערריך-אונגארישע גע-זאנדטע אין ביקארעסט אונזערעם איסוערטי-גען מיניסטער דען אייסטראנ: ביקארעסט גענצלך צו פערלאסען! ער קאָממט נון נאך ווען, אום דא איבער דיא לאנגע דער דינגע בעריכט צו ערשטאט-טען. – אינדעסען האָפפט מאן נאך איממער, דאס דיא רומענישע רעגיערונג הייטע אדער מאָרגען אי-נע פאָללקאָממען גענוגענדע אבביטטע דער עס-טערריך-אונגארישען מאָנארכיע ליסטען ווערדע!

עס ווערע אייך אם בעסטען, ווענן דיא רומע-נישע רעגיערונג באלד צו אינזוכט קאָממען אונד דורך איינע גענוגענדע אבביטטע דער גאנצען פער-לעגענהייט אין עגדע מאכען ווירדע: עס איזט אי-נע פערלעגענהייט פיר דאס קליינע רומעניען, אבער אייך איינע פערלעגענהייט פיר דיא גראסע עסטער-ריך - אונגארישע מאָנארכיע. דענן עגטיערע שטעהט רומעניען מיט זייגער עסטערריך-פינדליכ-קייט גאנץ אללין אָהנע יעדען ריקען-האלטער דא, דאנן ווירדע זיך אונזערע מאָנארכיע, ווענן עס צו איינעם קריעגע מיט רומעניען קאָממען זאָללטע, ביא איינער זאָלכען אונגלייכהייט צווישען דעם גראסען עסטערריך-אונגארן אונד דעם קליינען רומעניען קיינען רוהם אונד קיינע לאָרבעערען האָללן קאָנגען, אדער רומעניען האט ווירקליך איינען ריקען-האל-טער אן רוסלאנד, דאנן ווערע עס אונזערע מאָנ-ארכיע עסטע רעכט אנגענגענהם, ווענן דער בע-ליידיגונג זייטענס דעם קליינען רומעניענס זיך איך מיט רוסלאנד אן איינען גראסען קריעג איינצולאס-סען. – דאס איזט ווען דיא געגענגעיטיג לאנג אונזערער אויסוערטיגען פאָליטיק!

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (איין נייער משיח.) אויס רומאָ (רוסלאנד, זדלך פאָן מאסקוי) בריינגט דיא „ווענער אללגעמיינע צייטונג" פאָלגענדען בעריכט: „אין דיזער צייט דער אללגעמיינען יודענפערפאלגונג, וואָ דיא אונגליקליכע יודען אין רוסלאנד ווענען דער פערשיעדענען לאסטען, זיך דען ניהיליסטען אלס איהרען אנגעבליכען רעטטערן אנצישליעסען, זאָ קאָנגטע ערסט רעכט ווייטענס דער רוסישען רעגיערונג איינע אללגעמיינע יודען-פערפאלגונג ענטשטעהען. דער פאָרשטעהער דער איזראעליטישען געמאינדע צו מאסקוי איינטע נון זעלבער דיזען פאָרפאלל דעם דאָרטיגען גובערנער אן, אונד דיזער ער-טהיילטע דען שאנדארמען אין רובאָ אונד אנדערן אָרטען יענער גגענד דען בעפעהל, זיך דיא זאכע אנגעלעגען זיין צו לאסען אונד נאך יענען „ששיט-מען אים דער האָהע" נאכצופאָרשען. נאך גענויער אונטערזוכונג שטעללטע עס זיך נון הערייס, דאס דיא ניהיליסטען, וועלכע יעטצט שאן מיטטעלס ליפט-באללאן אָרבייטען, דיזען שווינדעל אונס ווערק זעטצטען. אין איינער געבלייבען נאכט, אין דער מאן ניכט וויס אן דיא האָהע זעהען קאָנן, האָטטע זיך געמליך אין יידישעם מיטליעד דער ניהיליסטען מיטטעלס ליפט-באללאן אין דיא האָהע געשוואנ-גען אונד פאָן וויטער, ניכט מעהר זוטבאהרע האָ-הע ריעהע ער יענע וואָרטע הערגעגען. – גלייכל-בעריוויזע איזט נון דורך דאס רעכטפערטיגע אין-שריטען דעם מאסקויער פאָרשטעהערס אין ווי-טערעס אינגליק פאָן דען רוסישען יודען אבגעוענ-דעט וואָרדען: איינע מאנע דאריף איזט אייך דער אבערסט דער שאנדארמען-אבטהיילונג אין יענער גגענד פאָן דען ניהיליסטען מיטטעלס ליפטבאללאן ענטפאָרדט ווערדען, אונד אייך ליכט הערטע מאן אויך דיא יודען אינער בעטהיילונגס אן דיזער אונטהאט בעשולדיגען קאָנגען!

* (איין יודע אלס בעקעמפער פערדעם קאמם מיגים מיס.) אויס קיעוו ווירד בעריכטעט: „דיא ניהיליסטישען באנדען טייי-בען עס אין לעטצטערער צייט אים קיעוער גובער-ניאם מיט גרעגעגראָוער וואטה. זיא טייבען אירערע פאָרדערונג זיא וויי, דאס דיא גיכט בלאס דיא „גגעמיינשאפט דעם פערמאגגענס", זאנדערן אייך דיא „גגעמיינשאפט דער ווייבער" אינגעפאָרדיג-שען, דיא „פאמיליען" זאָללען אבערהייפט איפפאָ-רען. גגעמאנד זאָלל אין ווייב מיט איסשלעפסלי-בעם רעכטע פיר זיך בעזעטצען. דיא יינשען אין דיעזער ווייז דיא אינפאָרדערונג דעם גראפפען אונד דזשענגל-לאזעפסען „פאמיליענס", דיעזעם שטיי-בען איזט אים זיא גגעפערליכער, אלס דיא גי-הילטען פיר דאסזעלבע אין פעלען גגענגען אייך דיא הארט-בערריקטע בייגי-בעפאָלגערונג פיר זיך געיינגען, דיא דיא האָפפט, הערזוך פאָן דער זאָרגע אום דיא עריהאלטונג „פאָן ווייב אונד קינדערן" בעפייט צו ווערדען! נאך דער אנזיכט דער ניהיליסטען מיטטע יא דער שטאאט פיר דיא עריהאלטונג דער קינדער זאָרגע טראגען. –

פאָרשווערענדען בעדרוקונג גאנץ פערצאגט אונד פערצווייפעלט זיך אונד ערדען אונגגעליק איינען איסטרייבונגס-בעפעהל אין מיטטען דעם קאלטען ווינטערס בעפערכטען, איזט עס קיין וואונדער, דאס היער איין מאנן, וועלכער זיך פיר דען עלייאזער אונד אזראעלס אויסגגעגבען, זאָ לייכט גגלייבינג אונד אנהגגנגע גגפונדען. – אין גגעבעלגען גגבטען האר-טע מאן אָפט שטיממען פאָן דער האָהע רופען: „קינדער אזראעלס! טהיעט בוסע! דיא צייט דער ערלאָזונג איזט גגקאָממען!" „נון" אונד אללע רוסען, סלאוזען אונד גרייבען, ווירדען באלד אינ-זינקען אונד איבער איהנען ווירד זיך דאס גראָסע פיר איממער אונד עוויג בעגגרעבען ריך אזראעלס ערהעבען: נאָטט האט בעריטט זיינע פערוויסטונגס-אונד צערשטאָרונגס-גגזאנדטען (מלאכי חבלה) אין גגשאלט דער ניהיליסטען אין דיעזען פערפלוכט לאנד גגזעגגרעט; שלייפפט אייך דיעזען אן, דענן זיא זונד איערע רעטטער, טהיעט אללעס, וואס זיא אייך זאגגען!" – זייא גגזאגט, דיעזע שטיממע האָרטע מאן צייט צייט דעם גגבעלט ביא גאכט פאָן דער האָהע רופען, מאן שייעט הייזיג גגגען דען הימ-מעל. מאן זאה אבער מיינע גגשטאלט, זאנדערן האר-טע גיר איינע שטיממע, דעם זאה אבער אייך גליכ-צייטיג אין אנדערן רוסישען אָרטשאפטען דער פאָללה, וואס יאנדערע אלזאָ, דאס פעלע אונד-פאהרענגע יודען אין דען דאָרפערן ווירקליך דיעזע „שטיממע איס דער האָהע" גלייבען שענקען אונד מיינגען, משיח זיא שאן דא, אונד דיא ניהיליסטען זיין דיעזע פאָרליפער. גלייבצייטיג יאנדערטע אייך איין גרייזער מאנן פאָן גראָסער גגשטאלט, מיט לאנגעם, שנעגע-ווייסעם באָרטע, אין זאנדערבאר אָפפאָללענדער קליידונג. פאָן דאָרף צו דאָרף אונד מאכטע דיא יודען אייך יענע „גאָטטליכע שטיממע איס דער האָהע אָפפערקוואס, אונד בעגייען אי-נען איס דען בעטעל-שטעללען מיט אללערליי-דישעליען; דאס דיא צייט דעם יאהרהאָפפען ע-לאוים (גאל צדק) ווירקליך שאן דא זיא. ערלייך בעגאב זיך איינע יידישע דעפטאציאן פאָן רובאָ צום פאָרשטעהער דער יידישען גגעמיינדע נאך מאס-קוי אונד ערצעהלטע איהם דיעזעם יאנדערבארע איינגעשלעכען, דער פאָרשטעהער אנטע בעריטטען דען איינגעשלעכען זאכפפראהלט דער גאנצען גגעשיכ-טע; ער לייס איינע גגלעהרטע אונד פאָרגעטמע יודען זייער גגמיינדע צו זיך בעיפאָלן, אונד איך דיעזע קאָממען דאריף, דאס דיא גאנצע משיח-גגע-שיכטע נור פאָן דען ניהיליסטען פערגאנשטאלטעט ווירד. עס וואר צו בעפערכטען, דאס דיא רוסישע בעהאָרדען אונד דיא פאָליציא באלד דאריף קאָמ-מען ווערדען, אונד ווענן זיך ווירקליך איינע יודען אויף דען דאָרפערן אין אנדערע אינוויססענהייט פאָרשווערענדען בעדרוקונג גאנץ פערצאגט אונד פערצווייפעלט זיך אונד ערדען אונגגעליק איינען איסטרייבונגס-בעפעהל אין מיטטען דעם קאלטען ווינטערס בעפערכטען, איזט עס קיין וואונדער, דאס היער איין מאנן, וועלכער זיך פיר דען עלייאזער אונד אזראעלס אויסגגעגבען, זאָ לייכט גגלייבינג אונד אנהגגנגע גגפונדען. – אין גגעבעלגען גגבטען האר-טע מאן אָפט שטיממען פאָן דער האָהע רופען: „קינדער אזראעלס! טהיעט בוסע! דיא צייט דער ערלאָזונג איזט גגקאָממען!" „נון" אונד אללע רוסען, סלאוזען אונד גרייבען, ווירדען באלד איינ-זינקען אונד איבער איהנען ווירד זיך דאס גראָסע פיר איממער אונד עוויג בעגגרעבען ריך אזראעלס ערהעבען: נאָטט האט בעריטט זיינע פערוויסטונגס-אונד צערשטאָרונגס-גגזאנדטען (מלאכי חבלה) אין גגשאלט דער ניהיליסטען אין דיעזען פערפלוכט לאנד גגזעגגרעט; שלייפפט אייך דיעזען אן, דענן זיא זונד איערע רעטטער, טהיעט אללעס, וואס זיא אייך זאגגען!" – זייא גגזאגט, דיעזע שטיממע האָרטע מאן צייט צייט דעם גגבעלט ביא גאכט פאָן דער האָהע רופען, מאן שייעט הייזיג גגגען דען הימ-מעל. מאן זאה אבער מיינע גגשטאלט, זאנדערן האר-טע גיר איינע שטיממע, דעם זאה אבער אייך גליכ-צייטיג אין אנדערן רוסישען אָרטשאפטען דער פאָללה, וואס יאנדערע אלזאָ, דאס פעלע אונד-פאהרענגע יודען אין דען דאָרפערן ווירקליך דיעזע „שטיממע איס דער האָהע" גלייבען שענקען אונד מיינגען, משיח זיא שאן דא, אונד דיא ניהיליסטען זיין דיעזע פאָרליפער. גלייבצייטיג יאנדערטע אייך איין גרייזער מאנן פאָן גראָסער גגשטאלט, מיט לאנגעם, שנעגע-ווייסעם באָרטע, אין זאנדערבאר אָפפאָללענדער קליידונג. פאָן דאָרף צו דאָרף אונד מאכטע דיא יודען אייך יענע „גאָטטליכע שטיממע איס דער האָהע אָפפערקוואס, אונד בעגייען אי-נען איס דען בעטעל-שטעללען מיט אללערליי-דישעליען; דאס דיא צייט דעם יאהרהאָפפען ע-לאוים (גאל צדק) ווירקליך שאן דא זיא. ערלייך בעגאב זיך איינע יידישע דעפטאציאן פאָן רובאָ צום פאָרשטעהער דער יידישען גגעמיינדע נאך מאס-קוי אונד ערצעהלטע איהם דיעזעם יאנדערבארע איינגעשלעכען, דער פאָרשטעהער אנטע בעריטטען דען איינגעשלעכען זאכפפראהלט דער גאנצען גגעשיכ-טע; ער לייס איינע גגלעהרטע אונד פאָרגעטמע יודען זייער גגמיינדע צו זיך בעיפאָלן, אונד אייך דיעזע קאָממען דאריף, דאס דיא גאנצע משיח-גגע-שיכטע נור פאָן דען ניהיליסטען פערגאנשטאלטעט ווירד. עס וואר צו בעפערכטען, דאס דיא רוסישע בעהאָרדען אונד דיא פאָליציא באלד דאריף קאָמ-מען ווערדען, אונד ווענן זיך ווירקליך איינע יודען אויף דען דאָרפערן אין אנדערע אינוויססענהייט

פאָלייעטאָן.

אויס איינער אונטערגאנגענען וועלט.

(56-טע פאָרטזעטצונג.)

„אָ, הייל איהן, (זאגטע העלענע ווייטער) דיא קענסט נעווים איין קרוים, איינע פפלאנצע, איינען גגענג-צוביע, דענן איין טראנק איזט עס, דער איהם דען פערשטאנד גע-רוייכט האט!"

אלעקסאנדער שטאנד נון פיר איינע איינבעליקע בעטראָפפען דא, דענן וויא דער לעזער אויס דער 12-טען פאָרזעטצונג וויים, וואָללטע העלענע מיט יוליא אונד אלעקסאנדער צוזאמען אין דיא העקסע-האָהלע גגעהען, וואס אבער דאמאלס אלעקסאנדער ניכט צוליעס. אלעק-סאנדער מערקטע נון, דאס העלענע פאָן דיעזעם טראנקע וויססטע; אבער אין אלעקסאנדער וויי זיך ליכט אויס איי-גער פערלעגענהייט צו העלפען, אונד ער זאגטע יעטצט צו העלענע: „שטילל, קינד! איך וויים אללעס! וואהרשיינליך האט איהם יוליא דען טראנק בייגגעבראכט, דער איהנ-דיגגע מאכטע, אבער דיא דאָרפפט דעם רופע דיעזער דאמע ניכט שאדען אונד דיא מוסט שווייגען!" – מאכע דיר קיינע פאָרווירפפ, וואס בעיייסט גגשעהען איזט, לאפפ זיך ניכט מעהר גגרעגגן. – אבער איך וויל נון יעטצט דען דרוזזם בעזוכען; פיעלליייכט גגלייגגט עס מיר, איהן צו רעפפען."

„אָ, רעפפט איהן! (דיעזע העלענע וויינגגט) רעפפט איהן! אונד ווענן דיא איהן רעפפטעם, זאָ וויל איך גגי-גגע שווייגגען!"

אלעקסאנדער קלאָפפט נון אן דיא טהיר, אונד אלס דער טהור-שפעהער נאך ווייגגם בגגגעגגנגס פראגגטע, וואגטע

טען ווייר איזט ווייגגם מיגגדע דאס בעקגגגגנגס. אונד דיא גגיגגדע ווייגגם פגרבגגגגגם גגפאהרען, זאָ וועגגע פאָן דער גגאדע דער ווייגגע גאָך פפלעגגס צו עגגהאָפפען. דענן עס שפגגגם אין דער מאכט דגגיזגלבגגן, דאס גגעגגגגן צו מיל-דגגן אדגגר צו פגרגגגגפען. דגגגגהאלב וואר איך בגגגם שפאגגגגגגגגן מיט דגגגגם אלגגגגגגגג